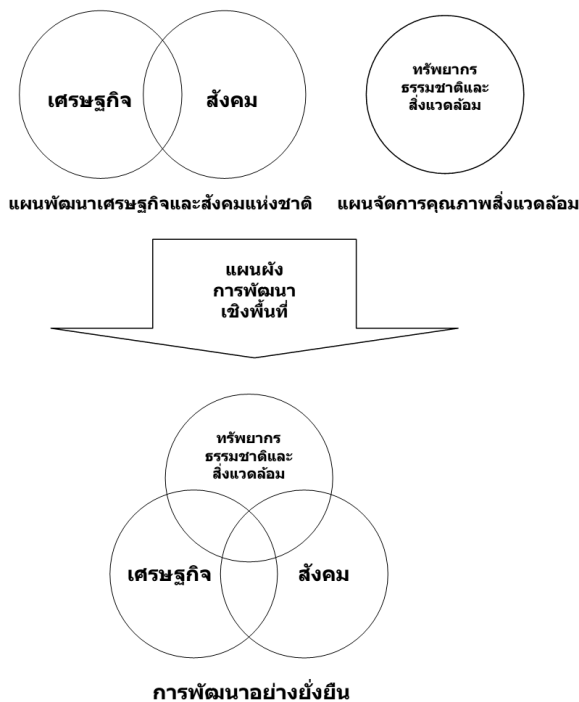

การปรับปรุงระบบการวางแผนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนันท์ ตาปนานนท์
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเทศไทยมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔-๒๕๐๙ จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙ ในการนี้ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาระยะ ๒๐ ปี เพื่อเป็นกรอบเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบกับการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะ ๕ ปี เพื่อถ่ายทอดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปสู่การวางแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรม และองค์การรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนแผนพัฒนาจังหวัดและท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศอย่างเป็นเอกภาพ อย่างไรก็ตาม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังขาดกลไกการประสานการดำเนินการอย่างมีคุณภาพร่วมกับการวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดผลของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และขาดกลไกการถ่ายทอดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปสู่การวางแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรม แผนวิสาหกิจ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในการกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ และในการใช้บังคับกฎหมายเพื่อควบคุมการพัฒนาของภาคเอกชนให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

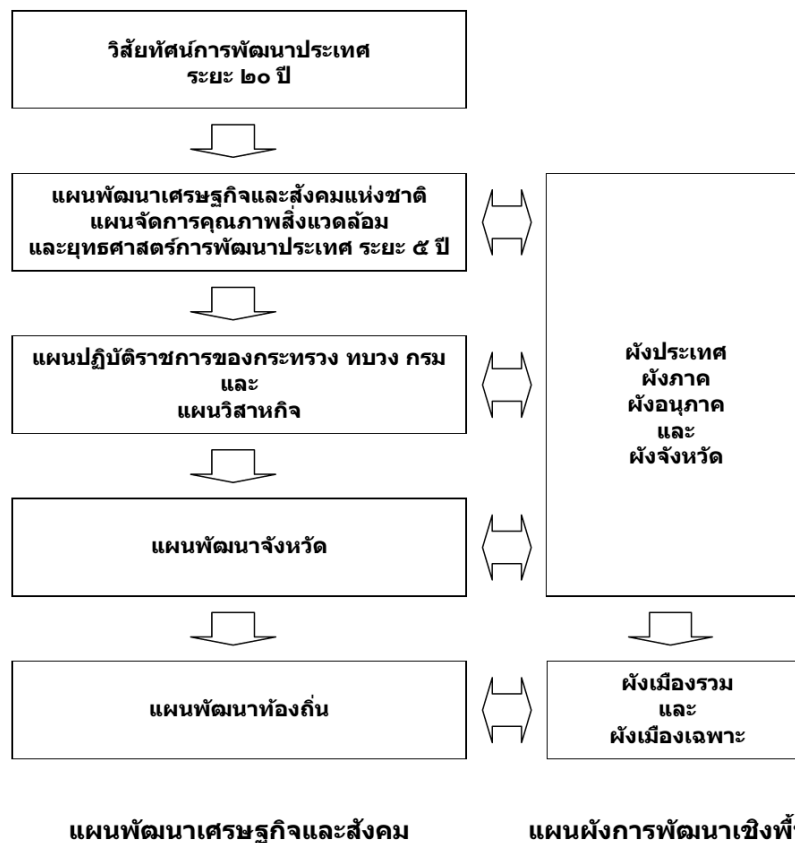
การปรับปรุงระบบการวางแผนของประเทศเพื่อผลต่อการประสานการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับการวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพ และการถ่ายทอดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปสู่การวางแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรม แผนวิสาหกิจ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลของการพัฒนาโดยรวมของประเทศอย่างเป็นเอกภาพนั้น ย่อมจำเป็นต่อการวางแผนผังการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Spatial Development Planning) เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภาค จังหวัด และท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม

แผนภูมิที่ ๑ แนวทางการใช้แผนผังการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อประสาน
การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ในการนี้ กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ดำเนินการวางแผนผังการพัฒนาเชิงพื้นที่ ที่มีลักษณะเป็นแผนผังนโยบายซึ่งได้แก่ ผังประเทศ ผังภาค และผังอนุภาค และแผนผังการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นแผนผังที่ใช้บังคับโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งได้แก่ผังเมืองรวมที่ครอบคลุมพื้นที่ชุมชนเมือง และจังหวัดต่างๆ เป็นจำนวนหนึ่งแล้วในปัจจุบัน แต่แผนผังการพัฒนาเชิงพื้นที่ต่างๆ ดังกล่าวเหล่านี้ยังขาดการนำมาใช้เป็นกลไกการประสานการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับกระบวนการวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดผลของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และขาดการนำมาใช้เป็นกลไกการถ่ายทอดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปสู่การวางแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรม แผนวิสาหกิจ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลของการพัฒนาโดยรวมของประเทศอย่างเป็นเอกภาพ

ดังนั้น จึงย่อมมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมโยธาธิการและผังเมือง จะดำเนินการประสานการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับกระบวนการวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยแผนผังการพัฒนาเชิงพื้นที่ซึ่งได้แก่ ผังประเทศ ผังภาค ผังอนุภาค และผังจังหวัด ตลอดจนผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.๒๕๑๘ เพื่อให้เกิดผลของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และถ่ายทอดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปสู่การวางแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรม แผนวิสาหกิจ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลของการพัฒนาโดยรวมของประเทศอย่างเป็นเอกภาพตามลำดับ

แผนภูมิที่ ๒ แนวทางการถ่ายทอดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปสู่การวางแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรม แผนวิสาหกิจ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาท้องถิ่น

ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสำนักงบประมาณ จะใช้แผนผังการพัฒนาเชิงพื้นที่ในระดับต่างๆ ซึ่งได้แก่ ผังประเทศ ผังภาค ผังอนุภาค ผังจังหวัด ตลอดจนผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะของท้องถิ่น เป็นเครื่องมือในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ กำกับ และตรวจสอบติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรม แผนวิสาหกิจ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ